

market monitor

Focus op de voedingsindustrie
prestaties en vooruitzichten

Disclaimer

Dit rapport wordt louter ter informatie verstrekt en is niet bedoeld als enige aanbeveling of advies aan de lezer(s) met betrekking tot een specifieke transactie, investering of strategie. Lezers zijn zelf verantwoordelijk voor het nemen van commerciële en andere beslissingen omtrent de verstrekte informatie. Hoewel Atradius al het noodzakelijke heeft gedaan om te verzekeren dat de informatie in dit rapport verkregen is van betrouwbare bronnen, kan Atradius niet verantwoordelijk gesteld worden voor fouten of omissies, of voor de resultaten verkregen door gebruik van deze informatie. Alle informatie in dit rapport wordt gegeven 'zoals ze is', zonder garantie op volledigheid, accuraatheid, tijdsgebondenheid, of op de resultaten verkregen door gebruik van het rapport, en zonder garantie van enige soort, uitdrukkelijk of geïmpliceerd. In geen geval zal Atradius, haar gerelateerde partners of corporaties, of de partners, agenten of werknemers hiervan verantwoordelijk gesteld kunnen worden voor enige genomen beslissing of actie die zij zouden nemen op basis van de in dit rapport verstrekte informatie om het even welke schade het betreft, zelfs wanneer vooraf geïnformeerd over de mogelijke negatieve gevolgen.

In deze uitgave...

Inleiding	Stof tot nadenken	4
Volledige rapporten		
België	Marges onder druk als gevolg van de hoge loon- en energiekosten	5
Frankrijk	De subsectoren vlees en zuivel staan nog steeds voor uitdagingen	7
Duitsland	Terugval van de omzet in 2015	9
Nederland	Verdere exportgroei verwacht voor 2016	11
Marktprestaties in een oogopslag		
Italië	Een bescheiden herstel in 2015	13
Polen	Russisch voedsel embargo goed opgevangen	14
Marktprestaties in een flits		
	Hongarije, Ierland, Rusland, Spanje, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Staten	15
Overzichtstabel	Overzicht van de prestaties per sector en per land	18
Sectorprestaties	Veranderingen sinds oktober 2015	20

Op de volgende pagina's geven we aan de hand van de volgende weersymbolen de algemene economische vooruitzichten per sector weer:

Uitstekend

Goed

Redelijk

Matig

Slecht

Stof tot nadenken

In veel markten is de export duidelijk van groot belang voor de winstgevendheid van de foodsector: in sommige landen compenseert de export de minder positieve resultaten op de thuismarkt. De algemene tendens is dat de onderhandelingsmacht van grote retailers en discounters toeneemt. Dit maakt het leven steeds moeilijker voor hun leveranciers, die hun marges zien stagneren op een laag niveau of zelfs zien krimpen.

Gelukkig bieden de lagere grondstofprijzen producenten en verwerkers van levensmiddelen wat soelaas sinds 2014. Binnen de EU-foodsector neemt de concurrentie tussen Europese levensmiddelenbedrijven echter toe, waarbij efficiëntie en lage productiekosten belangrijke troeven zijn om een concurrentievoordeel te behouden.

Sommige subsectoren, met name de zuivelsector en het segment groenten en fruit, voelen de impact van het Russische verbod op de invoer van levensmiddelen uit de EU. Dit embargo heeft ernstige gevolgen voor Russische importeurs van levensmiddelen, maar heeft tot nu toe geen zware gevolgen gehad voor Europese levensmiddelen, noch geleid tot een sterke toename van het aantal gevallen van betalingsachterstand en insolventie bij hen. Dit is te danken aan het feit dat veel bedrijven erin geslaagd zijn andere exportmarkten te vinden.

Momenteel zijn de prestaties van de foodsector over het algemeen bevredigend, met redelijk stabiele kredietrisico's en bedrijfsprestaties in veel landen. Maar omdat veel bedrijven kleine marges hebben, blijft de voedingsindustrie gevoelig voor neerwaartse risico's, zoals volatiele grondstofprijzen, een plotselinge economische terugval en gezondheidskwesties.

België

- Sterke groei van de export van levensmiddelen naar overzeese markten
- Marges onder druk als gevolg van de hoge loon- en energiekosten
- Risicoacceptatiebeleid blijft voorzichtig

Overzicht

Beoordeling kredietrisico	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Trend in wanbetaling over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van wanbetaling in de komende 6 maanden			✓		
Trend in insolventies over de afgelopen 6 maanden		✓			
Ontwikkeling van insolventies in de komende 6 maanden			✓		
Financieringscondities	zeer hoog	hoog	gemiddeld	laag	zeer laag
Afhankelijkheid van bankfinanciering		✓			
Algehele schuldenlast van de sector		✓			
Bereidheid van banken om krediet te verlenen aan de sector			✓		
Bedrijfsklimaat	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Winstmarges: algemene trend over de afgelopen 12 maanden				✓	
Situatie algemene vraag (verkoop)			✓		

Bron: Atradius

De Belgische foodsector boekte in 2014 een bescheiden omzetgroei van 0,3% tot 48,3 miljard euro. De investeringen door bedrijven die actief zijn in het foodsegment stegen met 11,9% tot een recordhoogte van 1,3 miljard euro. De Belgische foodsector biedt werk aan 187.000 mensen (totaal van de directe en indirecte werkgelegenheid) en zag zijn aandeel in de Belgische verwerkende industrie groeien tot 17,7%.

De export van levensmiddelen steeg in 2014 met 2,1%, wat resulteerde in een positieve handelsbalans van 3,9 miljard euro (+11,8%). Het grootste deel van de totale export gaat nog steeds naar Frankrijk, Nederland en Duitsland (57%), maar de export naar overzeese markten steeg met maar liefst 12,5%. Er werden zeer grote stijgingen genoteerd voor de uitvoer naar de Verenigde Staten (+17,4%), Brazilië (+31,9%) en China (+23,6%). De subsectoren met de sterkste export zijn vlees, zuivel, groenten en fruit, granen en dranken. Belangrijke verkoopargumenten voor

de buitenlandse markt zijn de kwaliteits- en veiligheidsnormen en de proces- en productinnovatie. De Belgische foodsector blinkt ook uit door zijn organisatorische en marketinginnovatie. Verwacht wordt dat de export in 2015 zal blijven groeien, wat zal leiden tot een verdere toename van de werkgelegenheid in de sector.

De Belgische voedingssector wordt echter geconfronteerd met een aantal uitdagingen die de prestaties bemoeilijken. Om te beginnen zijn er de hoge energiekosten, die vooral kleinere levensmiddelenbedrijven treffen. Daarnaast kan de voedingssector moeilijk aan personeel komen dat over de juiste competenties voor de sector beschikt (bijvoorbeeld technici of machineoperators). Tegelijkertijd liggen de loonkosten 20% hoger dan in Frankrijk, Duitsland en Nederland – landen waar grote concurrenten gevestigd zijn. Dit heeft een negatieve weerslag op de winstmarges van veel Belgische levensmiddelenbedrijven. De re-

België: voedingsmiddelen- en drankenindustrie

	2014	2015f	2016f
Bbp-groei (%)	1,1	1,3	1,7
Groei van de toegevoegde waarde van de sector (%)	0,3	1,5	1,2

Aandeel van de sector in de nationale economie (%)	2,2
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 3 jaar (%)	0,0
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 5 jaar (%)	1,2
Exportgerichtheid	sterk
Concurrentie	sterk

Bronnen: IHS, Atradius

cente stijging van de investeringen zou de productiviteit van de foodsector ten goede moeten komen, zodat de sector het hoofd kan bieden aan de stijgende prijsdruk die voortkomt uit de hoge binnenlandse loon- en energiekosten.

Sinds 2014 zien Belgische levensmiddelenbedrijven de grondstofprijzen dalen. Dit heeft negatieve gevolgen voor boeren en tuinders, maar schept kansen voor verwerkende bedrijven. Het is echter cruciaal om dergelijke prijsschommelingen af te dekken teneinde het risico voor de reeds krappe marges te beperken.

De wanbetalings- en insolventiecijfers in de voedingsindustrie zijn licht gedaald (84 gevallen van insolventie tussen januari en september 2015, versus 88 in dezelfde periode vorig jaar). Verwacht wordt dat het aantal gevallen van betalingsachterstand en insolventie de komende zes maanden stabiel blijft.

Ondanks de aanhoudende groei in de foodsector blijft ons risicoacceptatiebeleid over het algemeen voorzichtig. De subsector vlees kampt met margedruk en hevige concurrentie, en dat terwijl er in dit segment een consolidatie aan de gang is. Sommige vleesexporteurs ondervinden negatieve gevolgen van het Russische voedselimportverbod, dat ook de druk op het segment groenten en fruit heeft verhoogd.

Als gevolg van de afschaffing van de Europese melkquota zijn de melkprijzen gedaald, wat waarschijnlijk negatieve gevolgen zal hebben voor de producenten, maar een voordeel zal zijn voor melkverwerkende bedrijven.

We houden rekening met de seizoenstrends die van invloed zijn op de meeste subsectoren van de voedingsindustrie en beperken het kredietrisico door dekking voor een bepaalde termijn te bieden. We stellen ons in het algemeen voorzichtig op, maar proberen toch altijd manieren te vinden om de dekking te maximaliseren door extra informatie, bijvoorbeeld positieve betalingservaringen, te vergaren of door garanties van een sterker moederbedrijf te vragen.

Belgische voedingsindustrie

Sterke Punten

Gelegen in het centrum van West-Europa

Levensmiddelen van hoge kwaliteit

Sterke exportprestaties

Zwakke Punten

Hoge arbeidskosten

Hoge energiekosten

Tekort aan gekwalificeerd personeel

Bron: Atradius

Frankrijk

- De subsectoren vlees en zuivel staan nog steeds voor uitdagingen
- Facturen worden vaak tot 15 dagen te laat betaald
- De productiekosten blijven te hoog

Overzicht

Beoordeling kredietrisico	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Trend in wanbetaling over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van wanbetaling in de komende 6 maanden				✓	
Trend in insolventies over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van insolventies in de komende 6 maanden				✓	
Financieringscondities	zeer hoog	hoog	gemiddeld	laag	zeer laag
Afhankelijkheid van bankfinanciering			✓		
Algehele schuldenlast van de sector			✓		
Bereidheid van banken om krediet te verlenen aan de sector		✓			
Bedrijfsklimaat	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Winstmarges: algemene trend over de afgelopen 12 maanden			✓		
Situatie algemene vraag (verkoop)			✓		

Bron: Atradius

Volgens ANIA (de nationale federatie van de voedingsindustrie) steeg de omzet van de Franse agrovoedingsindustrie in 2014 met 1,8% tot 157,6 miljard euro en kromp de productie met 0,5% in volume en met 1% in waarde. Frankrijks zwakke economische prestaties belemmeren nog steeds een robuuste opleving van de consumentenbestedingen, wat negatieve gevolgen heeft voor de marges van industriële producenten van voedingsmiddelen. De grondstofprijzdalingen in 2014 en de eerste helft van 2015 (bijvoorbeeld voor tarwe, melk en groenten) hebben voedselproducenten tijdelijk geholpen om hun marges op te krikken, maar dit effect werd afgezwakt door de hevige prijsconcurrentie in het Franse retailsegment en de contractuele prijsaanpassingsmechanismen. De concentratie van winkelketens die aan de gang is, heeft geleid tot een verdere verzwakking van de onderhandelingspositie van producenten en verwerkers van levensmiddelen, die met andere Europese levensmiddelenbedrijven concurreren op lagere productiekosten. De Franse agrovoedingsindustrie worstelt nog steeds met stijgende productiekosten, terwijl de

brutomarges al meerdere jaren dalen. Dit zet een rem op de investeringen van bedrijven en kan op die manier hun internationale concurrentiepositie aantasten.

Volgens het Franse ministerie van Voedsel en Landbouw (AGRESTE) veerde de voedselproductie (inclusief dranken) in het tweede kwartaal van 2015 met 1% op. De dalende grondstofprijzen en de zwakkere euro hebben de bedrijven in de sector wat zuurstof gegeven en hebben geholpen om hun concurrentiepositie in het buitenland te versterken. In de eerste helft van 2015 bleef de voedselhandelsbalans positief.

In de Franse voedingsindustrie kunnen facturen tot 15 dagen te laat betaald worden. Het valt niet uit te sluiten dat het aantal meldingen van niet-betaling de komende maanden licht zal stijgen, aangezien sommige levensmiddelenbedrijven op weinig steun van hun banken zullen kunnen rekenen. Franse voedingsbedrijven zijn doorgaans sterk afhankelijk van bankfinanciering

Frankrijk: voedingsmiddelen- en drankenindustrie

	2014	2015f	2016f
Bbp-groei (%)	0,2	1,1	1,3
Groei van de toegevoegde waarde van de sector (%)	0,0	0,5	1,2
Aandeel van de sector in de nationale economie (%)	1,8		
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 3 jaar (%)	-0,9		
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 5 jaar (%)	0,4		
Exportgerichtheid	sterk		
Concurrentie	sterk		

Bronnen: IHS, Atradius

en hebben vaak hoge kortlopende schulden om hun behoefte aan werkkapitaal te financieren.

In de eerste helft van 2015 steeg het aantal insolventies van levensmiddelenbedrijven met 0,9% als gevolg van een toename in het bakkerijsegment. Zonder dit segment was het aantal insolventies in de foodsector gedaald. In het derde kwartaal van 2015 daalde het aantal insolventies in de voedingsindustrie met 0,8%. Dit in tegenstelling tot de ontwikkeling van het totale aantal insolventies van Franse bedrijven, dat in 2015 naar verwachting met 4% zal stijgen. Wegens een aantal problemen in de subsectoren zuivel en vlees valt niet uit te sluiten dat de insolventiecijfers de komende zes maanden zullen stijgen.

Zuivelproducten vormen de op één na grootste subsector van de voedingsindustrie en zijn goed voor 17% van de totale omzet van de voedingsindustrie. De internationale melkpoeder- en boterprijzen dalen al enkele maanden. Deze neerwaartse trend is in 2015 versneld als gevolg van het Russische embargo en de terugval van de Chinese invoer. Dit was gunstig voor de kaasproducenten, maar heeft de export van melkpoeder zwaar getroffen. Enkele belangrijke spelers hebben grote bedragen geïnvesteerd in de uitbreiding van de productiecapaciteit voordat de vraag uit China afnam. Als de vraag zwak blijft, kan dat bij sommige van die bedrijven leiden tot cashflow- en schuldaflossingsproblemen.

Met een aandeel van 20% in de omzet van de voedingsindustrie en 26% van de werknemers in de sector is de vleessector de grootste subsector van de voedingsindustrie. De Franse vleesindustrie bestaat voornamelijk uit kleine bedrijven. Zelfs Franse groepen zijn vrij klein in vergelijking met hun buitenlandse concurrenten. Volgens AGRESTE daalde de vleesproductie in het tweede kwartaal van 2015 met 2,0%, voornamelijk als gevolg van dalende prijzen, na een stijging van 1% in het eerste kwartaal. De

toegenomen druk op de prijzen van vlees, vooral varkensvlees, heeft zelfs geleid tot gespannen situaties en conflicten met producenten in Bretagne.

De prijzen van groenten en fruit daalden als gevolg van de druk op de verkoopprijzen, de terugval van de consumptie in de zomer en de impact van het Russische embargo. Volgens AGRESTE steeg de productie van verwerkt fruit in het tweede kwartaal van 2015 met 2,7%, na een stijging van 4,1% in het eerste kwartaal.

De drankenindustrie is goed voor 16% van de totale omzet van de voedingsindustrie en exporteert ongeveer 30% van haar omzet. In 2014 steeg de productie met 3,5% (exclusief de wijnproductie). In het eerste en tweede kwartaal van 2015 steeg de productie met respectievelijk 1,7% en 3,7%, mede dankzij de zachte lente. De handelsbalans bleef positief en verbetert nog steeds dankzij de groeiende export van wijn en champagne.

Ons risicoacceptatiebeleid ten aanzien van deze sector blijft over het algemeen soepel, al houden we bepaalde subsectoren, met name de vlees- en zuivelsector, nauwlettender in de gaten gezien de moeilijke marktomstandigheden waarmee ze worden geconfronteerd. Wij proberen zoveel mogelijk tegemoet te komen aan verzoeken van onze klanten. Indien onze beoordeling van de afnemer of subsector bijzonder positief is, moedigen we onze klant zelfs aan om meer krediet toe te staan.

Franse voedingsindustrie

Sterke Punten

Vijfde grootste exporteur van levensmiddelen ter wereld

Sterke reputatie voor kwaliteitsproducten

Veerkrachtig gedurende de gehele economische crisis / niet-cyclische sector

Zwakke Punten

Sommige segmenten van de voedingsindustrie zijn te versnipperd

Krimpende marges en onvoldoende investeringen

De hoge loonkosten en strenge Franse hygiënevoorschriften tasten de internationale concurrentiepositie aan

Bron: Atradius

Duitsland

- Terugval van de omzet in 2015
- Meer insolventies verwacht op lange termijn
- Fraude blijft een probleem

Overzicht

Beoordeling kredietrisico	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Trend in wanbetaling over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van wanbetaling in de komende 6 maanden			✓		
Trend in insolventies over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van insolventies in de komende 6 maanden			✓		
Financieringscondities	zeer hoog	hoog	gemiddeld	laag	zeer laag
Afhankelijkheid van bankfinanciering		✓			
Algehele schuldenlast van de sector		✓			
Bereidheid van banken om krediet te verlenen aan de sector		✓			
Bedrijfsklimaat	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Winstmarges: algemene trend over de afgelopen 12 maanden				✓	
Situatie algemene vraag (verkoop)			✓		

Bron: Atradius

Volgens de Duitse Federatie van de Voedingsindustrie (BVE) daalde de nominale omzet in 2014 met 1,7% tot 172,2 miljard euro. In de eerste helft van 2015 volgde een terugval van nog eens 4,4% tot 81,9 miljard euro. De verkoop in eigen land liep met 6,5% terug tot 55,8 miljard euro, terwijl de exportomzet een bescheiden groei van 0,5% tot 26,1 miljard euro liet zien. De reële verkoop (binnenland en export) kromp met 2,1%.

Ondanks de teruglopende verkoop blijft de eigenvermogenspositie van de bedrijven in deze sector goed, al zijn grotere groepen en producenten meestal beter gekapitaliseerd dan groothandelaren of retailbedrijven. Wat solvabiliteit en liquiditeit betreft, zijn grotere bedrijven doorgaans beter gefinancierd dan kleinere. De overweldigende machtspositie van grote retailers en discounters en de zware concurrentie en prijzenoorlogen in de foodretailsector hebben ertoe geleid dat het voor bedrijven die voedingsmiddelen produceren, verwerken en leveren moeilijk was om de

kosten door te berekenen. Het gevolg is dat hun winstmarges de afgelopen jaren zijn gedaald en nog steeds krimpen. De laatste paar jaar hebben met name levensmiddelendiscounters hun leverancierspraktijk gewijzigd, in die zin dat ze het aantal leveranciers hebben beperkt en zich zijn gaan richten op een kleiner aantal grotere leveranciers.

Ondanks de problemen in de sector doen veel bedrijven in alle subsectoren van de voedingsindustrie het goed. De foodsector is een niet-cyclische sector en dus minder volatiel dan andere sectoren. Bovendien is het exportaandeel van de sector bijna verdubbeld sinds het midden van de jaren negentig, wat zakelijke kansen in het buitenland biedt. Bedrijven die sterk op de export gericht zijn, hebben alternatieve bestemmingen gezocht of hebben geprobeerd om de verkoop aan andere exportmarkten op te voeren na het Russische verbod op de invoer van levensmiddelen – maar tot dusver was het succes beperkt.

Duitsland: voedingsmiddelen- en drankenindustrie

	2014	2015f	2016f
Bbp-groei (%)	1,6	1,7	2,1
Groei van de toegevoegde waarde van de sector (%)	0,1	-0,5	1,4
Aandeel van de sector in de nationale economie (%)	1,5		
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 3 jaar (%)	0,0		
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 5 jaar (%)	1,5		
Exportgerichtheid	sterk		
Concurrentie	sterk		

Bronnen: IHS, Atradius

De subsector 'vlees/vleeswaren' is veruit de grootste subsector en is voornamelijk in handen van een aantal toonaangevende vleesverwerkers die de afgelopen jaren min of meer volledig verticaal geïntegreerde groepen hebben opgericht. De stijgende vraag naar vlees wereldwijd heeft mogelijkheden gecreëerd voor de Duitse vleesindustrie en heeft de winstmarges van de vleesbedrijven met het grootste exportaandeel fors doen stijgen. De overcapaciteit in de Duitse vlees- en vleesverwerkende industrie heeft er echter toe geleid dat leveranciers van niet-essentiële producten alsmede bedrijven die niet exporteren het risico lopen dat ze vroeg of laat uit de markt worden geduwd.

Na de positieve ontwikkelingen in 2013 en begin 2014, dankzij de hoge melkprijzen en stijgende volumes, hebben melkboeren geleden onder de sterk dalende melkprijzen in 2015. De sector profiteert echter van specifieke subsidies van de EU.

Door de licht dalende marktprijzen – het gevolg van het grotere marktaanbod en het Russische verbod op de invoer van levensmiddelen – stijgt de omzet minder snel dan de verkoopvolumes. Dit betekent dat de winstmarges verder afnemen.

Ondanks de lagere grondstofkosten voor granen en suiker blijven de verkoopprijzen in de Duitse drankenindustrie (bier, mineraalwater, frisdrank, etc.) onder druk staan als gevolg van de lagere consumptie, het toenemende prijsbewustzijn van de consument, de overcapaciteit en de discounters. De Duitse biersector wordt geconfronteerd met een voortdurende marktconcentratie en consolidatie en een veranderend consumentengedrag. Er lijken nog steeds te veel brouwerijen te zijn, waarvan vele te klein zijn om te kunnen concurreren. In een poging de dalende verkoop van bier te keren, zijn veel Duitse brouwerijen begonnen met het lanceren van innovatieve biermix-drinkjes met een lager alcoholgehalte of met het brouwen van ambachtelijke bieren, die nicheproducten zonder aanzienlijk marktaandeel zijn – en waarschijnlijk zullen blijven. De winstmarges in dit segment blijven krimpen.

Producenten van en groothandelaren in levensmiddelen betalen hun facturen gemiddeld binnen 30 dagen, maar bij foodretailers schommelt dat van 45 tot 90 dagen of zelfs meer. We hebben het aantal meldingen van niet-betaling de laatste paar maanden niet zien toenemen, en we verwachten dat dit zo blijft.

Voedselverwerkende bedrijven en foodretailers eisen van hun directe leveranciers langere betalingstermijnen om meer werkkapitaal over te houden, wat in de gehele toeleveringsketen een domino-effect teweegbrengt. De reeds lage winstmarges krimpen nog meer. Dankzij het nog steeds sterke economische klimaat in Duitsland is het aantal insolventies in de voedingsindustrie de laatste tijd niet toegenomen. Op middellange termijn kan het aantal wanbetalingen echter toenemen, een probleem dat vooral een gevaar vormt voor kleinere afnemers en afnemers die financieel zwak staan.

Aangezien de voedingssector nog steeds robuust is, blijft ons acceptatiebeleid over het algemeen soepel. Meestal bieden we echter geen dekking op afnemers die minder dan één jaar actief zijn, tenzij ze bij gevestigde bedrijven of groepen zijn aangesloten. Als er tekenen zijn dat de financiële positie van een afnemer verslechtert, zullen we hem nauwlettender volgen, driemaandelijkse beoordelen en recente informatie over betalingservaringen opvragen.

Deze sector heeft al heel wat gevallen van fraude gekend. Het aantal fraudezaken neemt nog steeds toe en bovendien wordt de fraude steeds complexer en professioneler. Om die reden letten we goed op het aantal kredietlimieten die binnen een korte periode worden aangevraagd, met name als de afnemers nog niet lang bestaan, als het management en/of de aandeelhouders onlangs gewijzigd zijn, of als de sector waarin de afnemer actief is niet dezelfde is als de sector waarin de goederen worden besteld (bijvoorbeeld een staalbedrijf dat voedingsmiddelen bestelt).

Duitse voedingsindustrie

Sterke Punten

Niet-cyclische sector

Innovatieve bedrijfstak die reageert op veranderingen in het consumentengedrag

Winstgevende export

Internationaal zeer competitief

Zwakke Punten

Gedeeltelijke overcapaciteit

Afname van het aantal consumenten en vergrijzing van de Duitse samenleving

Krimpende marges

Lage prijzen als gevolg van de sterke discountsector

Bron: Atradius

Nederland

- Verdere groei van de export verwacht in 2016
- Facturen worden na gemiddeld 40 dagen betaald
- Een aantal problemen in de subsector vlees

Overzicht

Beoordeling kredietrisico	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Trend in wanbetaling over de afgelopen 6 maanden			✓		
Ontwikkeling van wanbetaling in de komende 6 maanden			✓		
Trend in insolventies over de afgelopen 6 maanden		✓			
Ontwikkeling van insolventies in de komende 6 maanden		✓			
Financieringscondities	zeer hoog	hoog	gemiddeld	laag	zeer laag
Afhankelijkheid van bankfinanciering				✓	
Algehele schuldenlast van de sector				✓	
Bereidheid van banken om krediet te verlenen aan de sector		✓			
Bedrijfsklimaat	sterke verbetering	verbetering	stabiel	verslechtering	sterke verslechtering
Winstmarges: algemene trend over de afgelopen 12 maanden			✓		
Situatie algemene vraag (verkoop)		✓			

Bron: Atradius

Nederland is een van de grootste exporteurs van landbouwproducten en levensmiddelen in de wereld. De export van de voedingsindustrie bedroeg 80,7 miljard euro in 2014 en de sector was goed voor 20% van de totale Nederlandse export (18% in 2013). Meer dan een kwart van de export van levensmiddelen bestaat uit wederuitvoer, dat wil zeggen de export van geïmporteerde levensmiddelen nadat ze in Nederland beperkte bewerkingen hebben ondergaan.

Dankzij de zwakkere euro en de toegenomen vraag vanuit overzeese markten groeide de Nederlandse export van levensmiddelen dit jaar, en voor 2016 wordt een verdere stijging verwacht. Het Russische importembargo heeft nog steeds invloed op de sector, met name op het segment groenten en fruit.

De vraag naar Nederlandse voedingsmiddelen neemt over het algemeen toe en de winstmarges van de meeste bedrijven zullen naar verwachting stabiel blijven. De banken zijn doorgaans be-

reid om leningen te verstrekken en de schuldenlast van bedrijven is redelijk laag. Facturen worden na gemiddeld 40 dagen betaald en het aantal gevallen van betalingsachterstand en insolventie is laag in vergelijking met andere Nederlandse sectoren. De insolventiecijfers van Nederlandse levensmiddelenbedrijven zijn in 2015 gedaald, in lijn met de algemene trend, en verwacht wordt dat ze de komende maanden verder zullen dalen.

De supermarkten zagen hun omzet in 2014 met 1,7% stijgen, een stijging die vrijwel identiek is aan die in 2013. De omzetstijging was te danken aan de grotere volumes (+1,6%) en de prijsverhogingen (+0,1%). De omzet van andere winkels die voeding, drank en tabak verkopen steeg in 2014 met 1,5%, eveneens dankzij de volumegroei (+1,3%) en prijsverhogingen (+0,2%). Het aandeel van de online voedingsdetailhandel is nog klein (0,7%, d.w.z. 320 miljoen euro), maar dit segment groeide in 2014 met 13,5% en zal naar verwachting verder groeien in 2015 en 2016.

Nederland: voedingsmiddelen- en drankenindustrie

	2014	2015f	2016f
Bbp-groei (%)	1,0	2,1	1,7
Groei van de toegevoegde waarde van de sector (%)	3,4	0,3	1,8

Aandeel van de sector in de nationale economie (%)	2,3
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 3 jaar (%)	1,6
Gemiddelde groei van de sector over de afgelopen 5 jaar (%)	1,1
Exportgerichtheid	sterk
Concurrentie	sterk

Bronnen: IHS, Atradius

De concurrentie in de Nederlandse foodservicegroothandel is hevig. Aangezien kleinere hotels en cateringbedrijven steeds meer rechtstreeks bij supermarkten kopen wegens de lagere prijzen, blijven de marges in de foodservicegroothandel onder druk staan. Ons algemene risicoacceptatiebeleid ten aanzien van het retailsegment is soepel.

De zuivelindustrie is een belangrijk segment van de Nederlandse foodsector. 65% van de melkproductie wordt geëxporteerd, vooral naar Frankrijk, België en Duitsland. Nederland is goed voor 5% van de wereldwijde zuivelhandel. Buiten de EU zijn China, Nigeria en Saoedi-Arabië momenteel de belangrijkste afnemers nadat de vraag uit Rusland sinds augustus 2014 gedaald is. De kaasproductie nam in 2014 met 2,7% af als gevolg van het Russische invoerverbod.

Ondanks de stijging van de voorraad verwerkte melk in 2014 hebben de lagere prijsniveaus voor zuivelproducten ertoe geleid dat de Nederlandse productiewaarde in 2014 met 1,5% daalde tot 7,2 miljard euro. De toegenomen productie in verschillende EU-lidstaten heeft gezorgd voor een groter aanbod, dat niet kon worden geabsorbeerd omdat de vraag vanuit China is afgenomen en het Russische importverbod van kracht blijft. Sinds augustus 2015 leeft de markt echter op en zijn de prijzen hersteld. Verwacht wordt dat de zuivelproductie dit jaar met 5% zal stijgen dankzij de afschaffing van de Europese melkquota op 1 april 2015.

Ons algemene risicoacceptatiebeleid ten aanzien van de zuivelindustrie is in 2015 restrictiever geworden als gevolg van de lagere winsten. De vooruitzichten blijven echter gematigd positief omdat bedrijven in de Nederlandse zuivelindustrie over het algemeen adequaat gefinancierd zijn en een sterke marktpositie hebben. Afnemers die hogere investeringen hebben gepland en zich vooral richten op de (momenteel krimpende) Chinese exportmarkt zullen we nauwlettender in de gaten houden.

De huidige trend van energiezuinigere installaties en lagere gasprijzen is vooral gunstig voor de glasgroenteteelt; de lagere kosten helpen de marges op peil te houden. Het Russische invoerverbod blijft echter drukken op de export: in de eerste helft van 2015 liep het totale exportvolume met 15% terug.

Fruittelers werden in 2014 geconfronteerd met een prijsdaling van gemiddeld 20% als gevolg van de zeer goede oogst. In hetzelfde jaar zagen ze hun inkomsten aanzienlijk dalen. De permanente druk dwingt ondernemers in de fruitsector om alternatieve markten te zoeken. Het wegvallen van de belangrijke Russische markt had ook gevolgen voor de appelexport, die in de eerste helft van 2015 met 14% terugviel.

Ons risicoacceptatiebeleid blijft soepel omdat wij vooral blootgesteld zijn aan bedrijven aan het eind van de waardeketen. Deze groothandelaren in groenten en fruit hebben meestal lage marges maar een hoge kostenefficiëntie.

90% van de Nederlandse varkensvleesproductie wordt geëxporteerd naar andere Europese landen, met name naar Duitsland dat goed is voor een aandeel van 20%. De druk op de marges is hoog en zal de komende jaren naar verwachting hoog blijven wegens de toegenomen kwaliteitsgevoeligheid van de consument, de macht van de supermarkten in prijsonderhandelingen en de overcapaciteit in de sector zelf. We hebben vastgesteld dat de marges van bedrijven die zich focussen op kostenefficiëntie, innovatie en productkwaliteit gestabiliseerd zijn tussen 5% en 6%, terwijl de marges van bedrijven die het minder goed deden gedaald zijn tot ongeveer 1,5%. Over het algemeen blijft ons risicoacceptatiebeleid ten aanzien van vleesbedrijven neutraal.

Nederlandse voedingsindustrie

Sterke Punten

Moderne infrastructuur

Zeer efficiënte productie en handel

Zwakke Punten

Prijsconcurrentie met buitenlandse concurrenten

Hevige concurrentie in de detailhandel

Bron: Atradius

Marktprestaties in een oogopslag

Italië

- Een bescheiden herstel in 2015
- De vleessector krijgt het moeilijker
- Hoger insolventierisico voor kleinere foodretailers

Met ongeveer 385.000 werknemers en een totale omzet van meer dan EUR 132 miljard in 2014 is de foodsector een van de belangrijkste sectoren in Italië. De sector heeft jarenlang geleden onder de binnenlandse economische recessie, maar vorig jaar waren de prestaties stabiel dankzij de lagere grondstof- en energieprijzen. Voor dit jaar worden een bescheiden productiestijging van 1,1% en een omzetgroei van 0,3% verwacht, vooral als gevolg van de toegenomen export (+6%). De sector is erin geslaagd de verliezen veroorzaakt door het Russische invoerverbod te compenseren door zijn export naar de VS en de EU op te voeren.

De winstmarges zijn dit jaar gekrompen, maar zullen naar verwachting stabiel blijven in 2016. Vermoedelijk zal ook het aantal gevallen van betalingsachterstand en insolventie stabiel blijven volgend jaar.

De absolute waarde van de zuivelproductie is dit jaar gestegen, maar niet genoeg om de daling van de melkprijzen goed te maken, wat druk zet op de marges van de bedrijven. De teruggelopen vraag uit China en het Russische importverbod voor voedingsproducten hebben die druk verhoogd. Gelukkig groeide de export van de Italiaanse zuivelsector naar de VS, Japan, de Verenigde Arabische Emiraten en Zuid-Korea. De vooruitzichten voor 2016 blijven echter zwak, tenzij de melkprijzen weer stijgen. Boter en melkpoeder blijven de best presterende producten in de zuivelindustrie.

In de graansector zijn de grondstofprijzen over het algemeen laag, met uitzondering van de tarweprijzen die volatiel bleven na een piek eind 2014 / begin 2015. De prijzen van tarwe hebben de marges in de maalterijsector onder druk gezet. De pasta- en bakkerijsegmenten hebben geprofiteerd van de sterke reputatie van 'Made in Italy' in het buitenland en zagen hun export groeien, terwijl de binnenlandse prestaties gelijk bleven. De vooruitzichten blijven positief, gelet op de verdere groei die wordt verwacht in de EU en de VS en de nieuwe marktkansen in Azië.

De binnenlandse consumptie van vlees ligt onder het EU-gemiddelde. De rundvleessector heeft te lijden onder een verandering in de voedingsgewoonten, in die zin dat de consument steeds meer kiest voor wit vlees. Afgezien van het rundvleessegment heeft de sector geprofiteerd van de lagere prijzen van diervoeder, waardoor de marges licht verbeterd zijn. Onlangs waarschuwde

de Wereldgezondheidsorganisatie voor de negatieve gevolgen van verwerkt vlees voor de gezondheid. Hoewel het nog te vroeg is om de effecten van die waarschuwing te beoordelen, zien we toch al een daling van de vleesconsumptie als eerste reactie van de Italiaanse consument. We volgen deze subsector nauwlettender dan andere gezien zijn problemen, vandaar ook dat ons risicoacceptatiebeleid restrictiever is.

Na een daling in 2014 is de omzet van de foodretailsector dit jaar weer gestegen. Deze groei werd voornamelijk gegenereerd door grote retailers – kleinere retailers zien hun omzet nog steeds krimpen. Grote retailers zijn beter gekapitaliseerd, hebben meer marktmacht en hebben een redelijke mate van liquiditeit en toegang tot het banksysteem, terwijl kleine en middelgrote retailers geconfronteerd worden met een hoger insolventierisico.

De Italiaanse retailsector blijft sterk gefragmenteerd, met een toenemende concurrentie, een hogere schuldgraad en druk op de marges. Zelfs de grootste Italiaanse spelers zijn klein in vergelijking met andere grote internationale retailbedrijven. Verwacht wordt dat het concentratieproces in het Italiaanse retailsegment in 2016 verder zal versnellen.

Sinds oktober 2012 is er voor de foodsector een wet ('artikel 62') die een maximale betalingstermijn van 30 dagen voor bederfelijke producten en 60 dagen voor niet-bederfelijke producten oplegt. Deze wet was ook bedoeld om de liquiditeit in de Italiaanse voedselwaardeketen verder te verhogen en de internationale concurrentiepositie te helpen verbeteren. Tot dusver zijn de gevolgen van de wet echter beperkt. In veel gevallen is de extra liquiditeit gebruikt om kortlopende kredietfaciliteiten bij banken terug te brengen, zonder deze te vervangen door nieuwe investeringen. Daarnaast is er nog steeds een gebrek aan externe controle op de naleving. Veel kleine spelers houden zich nog steeds niet aan artikel 62, wat tot langere betalingstermijnen leidt.

Polen

- Russisch voedsel embargo goed opgevangen
- Facturen worden na gemiddeld 45 dagen betaald
- Nieuwe bank- en supermarktbelasting kan de sector schaden

De Poolse voedingsindustrie heeft het tot nu toe dit jaar goed gedaan, net als in 2014. De voedselproducenten hebben geprofiteerd van de robuuste binnenlandse vraag (goed voor ongeveer 70% van de omzet) en van de groeiende export. Bedrijven hebben bewezen dat ze de veranderingen in de marktomgeving het hoofd kunnen bieden. Bijvoorbeeld in het fruitsegment werden Poolse appelboeren en -producenten aanvankelijk getroffen door het Russische voedsel embargo. De appelproducenten zijn er echter in geslaagd nieuwe markten te vinden om de export naar Rusland te vervangen en hebben van Polen zelfs 's werelds grootste producent van appelsap gemaakt.

De verwachting is dat de Poolse uitvoer van voedingsmiddelen in 2015 een historisch record van ongeveer 25 miljard euro (21,3 miljard euro in 2014) zal bereiken. De belangrijkste Poolse exportbestemming blijft de EU, met name Duitsland en het Verenigd Koninkrijk, maar het aandeel van de export naar Azië en Afrika neemt toe.

De Poolse vleessector blijft groeien. Veel investeringen in deze subsector worden echter extern gefinancierd, waardoor bedrijven gebukt gaan onder zware schulden. De productie van varkensvlees, die goed is voor het leeuwendeel van de Poolse vleesproductie, neemt af als gevolg van de lagere prijzen van varkensvlees en de dalende winstgevendheid, die deels is veroorzaakt door het Russische embargo. De pluimveeproductie is de afgelopen tien jaar verdubbeld tot 2,2 miljoen ton in 2014 en zal dit jaar naar verwachting verder groeien. Ondertussen is Polen dankzij de toegenomen binnenlandse vraag en de stijging van de export uitgegroeid tot een van de grootste pluimveeproducenten in de EU.

Sinds de afschaffing van de Europese melkquota in april 2015 wordt de zuivelsector geconfronteerd met meer uitdagingen op korte termijn. Op lange termijn zouden Poolse boeren en zuivelproducenten kunnen profiteren van de opheffing van de productielimieten, waardoor ze hun volledige productiecapaciteit kunnen benutten.

Gezien de huidige versnippering is een verdere concentratie en consolidatie in de Poolse foodsector zeer waarschijnlijk. Met de steun van investeringsfondsen is een dergelijk proces al aan de gang in het segment van de voedselverwerkende bedrijven, maar in het segment van de voedselproducenten zit het proces van consolidatie nog in de beginfase.

Een wijziging in het economische beleid kan een uitdaging vormen voor grote supermarktketens (die veelal in buitenlandse handen zijn): de partij Recht en Rechtvaardigheid (PiS), die de algemene verkiezingen in oktober 2015 won, heeft namelijk aangekondigd dat ze begin 2016 een buitengewone supermarktbelasting zal invoeren om kleinere retailbedrijven die in Poolse handen zijn te beschermen.

De geplande buitengewone belasting op de activa van banken kan ook een probleem zijn, omdat dit negatieve gevolgen kan hebben voor de externe financiering van Poolse bedrijven – vooral in de foodsector waar de afhankelijkheid van bancaire financiering en de totale schuldenlast hoog zijn.

In de voedingssector worden facturen nog steeds na gemiddeld 45 dagen betaald. We verwachten dat de betalingsachterstanden en insolventiecijfers de komende maanden stabiel blijven of zelfs licht zullen afnemen.

Aangezien de verwachte negatieve gevolgen van het Russische embargo grotendeels zijn uitgebleven, blijft ons risicoacceptatiebeleid voor de Poolse foodsector vrij soepel. We zijn echter voorzigtiger ten aanzien van het retailsegment gelet op de geplande invoering van de supermarktbelasting. Hetzelfde geldt voor slachthuizen en verwerkende bedrijven in het segment 'rood vlees', de varkenshouderij en het zuivelsegment als gevolg van de krimpende marges.

Marktprestaties in een flits

Hongarije

- De voedings- en drankenindustrie is een van de belangrijkste sectoren van de Hongaarse economie. Ze is de op een na grootste werkgever en de op twee na grootste producent in de verwerkende industrie, en was goed voor meer dan 10% van de totale industriële productie in 2014. De omzet uit de export van levensmiddelen draagt in belangrijke mate bij aan het totale handelsoverschot van Hongarije.
- De export van de voedings- en drankenindustrie (vooral groenten en fruit, vleesproducten en zuivelproducten) ging in 2014 voor meer dan 90% naar landen van de Europese Unie en was goed voor 7,6% van de totale Hongaarse export. De afgelopen 5 jaar bedroeg de samengestelde jaarlijkse groei van de export van levensmiddelen 10,7%, terwijl de binnenlandse verkoop met 4,8% groeide.
- De winstgevendheid van de voedselproducenten is in 2014 verbeterd en zal naar verwachting stabiel blijven. Eén van de belangrijkste uitdagingen voor de sector is de algemene hoge belastingdruk, die de consumptie van huishoudens remt.
- In de Hongaarse levensmiddelenindustrie worden facturen na gemiddeld 60 dagen betaald. Het aantal gevallen van betalingsachterstand, niet-betaling en insolventie is de afgelopen zes maanden stabiel gebleven, en voor de komende maanden wordt geen toename verwacht. Het insolventiepercentage in de foodsector ligt echter hoger dan het gemiddelde van de Hongaarse industrie (2,7% in 2014). Zo bedroeg het insolventiepercentage bij producenten van levensmiddelen en dranken 3,5% in 2014. Het aantal faillissementen van groot-handelaren in levensmiddelen steeg aanzienlijk in 2014. De schuldenlast en de afhankelijkheid van bankfinanciering zijn hoog in de foodsector.
- Ons risicoacceptatiebeleid blijft in het algemeen soepel omdat de omzet van de foodsector naar verwachting verder zal stijgen en de winstgevendheid van de bedrijven bevredigend blijft.

Ierland

- De exportgerichte Ierse foodsector ziet de vraag naar zijn producten toenemen. De bedrijven in de sector profiteren van de zwakkere euro (voornamelijk ten opzichte van het Britse pond), wat een belangrijke reden is waarom de winstmarges zijn gestegen en de komende maanden naar verwachting verder zullen stijgen, met name in de subsector vlees. In eigen land profiteert de sector van de opleving van de Ierse economie en het groeiende consumentenvertrouwen.
- Voor het Ierse zuivelsegment hebben de recente afschaffing van de Europese melkquota en de scherp dalende melkprijzen geleid tot een daling van de marges op korte termijn en tot het uitstellen van investeringsprogramma's. Maar op lange termijn zal de afschaffing naar verwachting nieuwe kansen bieden voor Ierse zuivelbedrijven.
- De sector heeft nog altijd te lijden onder het feit dat er tijdens de recessiejaren te weinig is geïnvesteerd. De banken verstrekken nog steeds niet genoeg kredieten aan de sector, maar de situatie is aan het verbeteren.
- De afgelopen 12 maanden was het betalingsgedrag in deze sector zeer goed. Het aantal gevallen van betalingsachterstand, niet-betaling en insolventie is erg laag en voor de komende maanden wordt geen verslechtering verwacht.
- Gezien de algemeen gunstige situatie wat het kredietrisico betreft en gelet op de goede bedrijfsvooruitzichten blijft ons risicoacceptatiebeleid open ten aanzien van voedselproducenten en foodretailers in het algemeen. We zijn iets voorzichtiger in het segment groenten en fruit omdat sommige bedrijven zeer lage marges hebben met blootstellingen die hun eigen vermogen overschrijden.

Rusland

- De economische recessie, de depreciatie van de roebel en het Russische verbod op de invoer van landbouw- en voedingsproducten hebben de binnenlandse voedingssector hard getroffen, met name de vis-, vlees- en zuivelindustrie. De voedselprijzen zijn gestegen en de lokale productie is opgevoerd om de weggevallen invoer te vervangen.
- Veel voedingsbedrijven hebben hun winstmarges de afgelopen 12 maanden zien krimpen. Verwacht wordt dat deze negatieve trend in 2016 zal aanhouden. Russische levensmiddelenbedrijven hebben over het algemeen een hoge schuldgraad en worden nu geconfronteerd met stijgende kosten voor externe financiering. De banken zijn doorgaans wel bereid om kredieten te verstrekken aan foodretailers, maar stellen zich restrictiever op ten aanzien van groothandelaren en importgerelateerde segmenten.
- In de Russische voedingsindustrie worden facturen na gemiddeld 15 tot 40 dagen betaald, afhankelijk van de producten. Het aantal gevallen van betalingsachterstand, niet-betaling en insolventie is de afgelopen zes maanden sterk toegenomen, vooral bij importeurs en distributeurs van vis, vlees en zuivelproducten. Hoewel de verwachting is dat de insolventiecijfers op jaarbasis niet verder zullen verslechteren in 2016, zal het aantal gevallen van niet-betaling en bedrijfsfaillissementen hoog blijven.
- De grootste binnenlandse foodretailers zijn verder gegroeid en hebben over het algemeen niet te lijden onder de sancties. Sommige grote Russische verticaal geïntegreerde agrarische holdings hebben de afgelopen 18 maanden mooie groeicijfers laten zien door in te spelen op mogelijkheden die de overheid hen biedt en door te profiteren van het Russische verbod op de invoer van Europese landbouwproducten. De consolidatie in de Russische levensmiddelenmarkt zet zich voort, waarbij grote nationale voedingswinkelketens regionale spelers en groothandelaren verdringen.
- Ons risicoacceptatiebeleid blijft restrictief ten aanzien van de vleesindustrie, de zuivelsector en vooral het segment groenten en fruit. Wel zijn we iets minder restrictief ten aanzien van bepaalde bedrijven in het foodretailsegment.

Spanje

- In 2014 steeg de productie van de Spaanse foodsector met 3,8% tot 93 miljard euro. De groei was vooral te danken aan de toegenomen export (+5,9%), aangezien de binnenlandse vraag zwak bleef. De verwachting is echter dat de binnenlandse vraag in 2015 zal stijgen, omdat de economische opleving aanhoudt.
- De aanhoudende consumentenprijsdeflatie in 2014 en 2015 heeft de marges van bedrijven aangetast. De rentabiliteitsratio's zijn verslechterd als gevolg van de sterke concurrentie en de prijzenoorlogen in de foodsector, met name in het retailsegment. De afgelopen maanden zijn de consumentenprijzen echter licht gestegen, wat in de nabije toekomst tot hogere winstmarges kan leiden.
- Door de intense prijzenoorlog in het retailsegment zijn een aantal spelers in moeilijkheden gekomen. De sector is nog steeds gefragmenteerd, al is er een concentratieproces aan de gang dat zal leiden tot grotere bedrijven die beter kunnen concurreren in binnen- en buitenland.
- Levensmiddelenbedrijven hebben veel externe financiering nodig. Gelukkig is de toegang tot zowel kortlopende kredieten (werkkapitaalfinanciering) als langlopende kredieten verder verbeterd. In de periode januari-juli 2015 nam de bancaire kredietverlening aan voedingsbedrijven met meer dan 17% jaar-op-jaar toe.
- In de Spaanse voedingsindustrie worden facturen na gemiddeld 70 dagen betaald. Het aantal meldingen van niet-betaling is de afgelopen paar jaar gedaald en we verwachten dat deze positieve trend zal aanhouden. Ook de vooruitzichten zijn verbeterd: de aanhoudende opleving van de Spaanse economie en de versoepeling van de toegang tot bankleningen zou moeten resulteren in betere bedrijfsresultaten en dus ook lagere wanbetalingen- en insolventiecijfers.
- Gelet op de veerkracht en het stabiele betalingsgedrag van de foodsector hanteren wij een ondersteunend risicoacceptatiebeleid. We hanteren echter een restrictief acceptatiebeleid ten aanzien van de subsector groenten en fruit, die sinds 2014 te lijden heeft onder de overproductie en exportkrimp (mede veroorzaakt door het Russische importverbod). Bovendien liggen de insolventiecijfers van dit segment ruim boven het gemiddelde van de voedingssector. Onze vooruitzichten voor dit segment blijven negatief omdat de trend in het betalingsgedrag negatief blijft en er niet meteen verbetering in zicht is.

Verenigd Koninkrijk

- De Britse foodsector wordt geconfronteerd met krimpende winstmarges als gevolg van de heviger wordende prijzenoorlogen in het retailsegment, de algemene daling van de verkoopvolumes (wat inefficiënties creëert in de fabrieken), de loongroei en de hoge energieprijzen. De lagere grondstofprijzen geven wat steun aan de toeleveringsketen, waarbij importeurs profiteren van de waardeinstijging van het pond ten opzichte van de euro.
- De kapitaalbehoefte in de voedingssector is groot, omdat een groot aantal voedingsbedrijven werken met kredietcycli die veel werkkapitaal financiering vereisen. We stellen algemeen vast dat de betalingstermijnen langer worden, waardoor ook de kredietcyclus langer wordt en de financieringsbehoefte groter wordt.
- In de Britse voedingsindustrie worden facturen na gemiddeld 45 tot 60 dagen betaald. Het aantal gevallen van betalingsachterstand, niet-betaling en insolventie is de afgelopen zes maanden gestegen. Dit is te wijten aan de toegenomen druk op de marges van bedrijven en aan het feit dat grotere spelers in de hele toeleveringsketen aandringen op langere betalingstermijnen en lagere prijzen. Verwacht wordt dat het aantal gevallen van betalingsachterstand en insolventie de komende maanden verder zal stijgen als gevolg van de toenemende concurrentie om schapruimte en de ongunstige contractvoorwaarden met retailers. Het aantal insolventies van levensmiddelenbedrijven zal dit jaar naar verwachting met ongeveer 15% stijgen.
- Ons risicoacceptatiebeleid ten aanzien van bedrijven in de foodsector blijft soepel, al blijven we de ontwikkelingen op de voet volgen. We stellen ons soepeler op ten aanzien van afnemers die momenteel profiteren van de lagere grondstofprijzen en het sterke pond. Gezien hun volatiliteit moeten we de ontwikkelingen van de grondstofprijzen en wisselkoersen echter zorgvuldig in de gaten houden. Zo is de waardeinstijging van het pond gunstig geweest voor invoerders van groenten en fruit, maar tegelijkertijd heeft het verlies van contracten met retailers negatieve gevolgen gehad voor sommige bedrijven in deze subsector. Wij zijn over het algemeen voorzichtiger als het gaat om kleinere levensmiddelenbedrijven, omdat de bereidheid om aan het mkb kredieten te verstrekken is afgenomen.

Verenigde Staten

- De vraag naar producten van de Amerikaanse foodsector blijft goed. Met name het segment 'biologische en gezonde voeding' ziet de vraag groeien. Levensmiddelenbedrijven profiteren van de lagere grondstofprijzen, verpakkingskosten en transportkosten, hoewel sommige van deze voordelen grotendeels aan de consument moeten worden doorgegeven in meer competitieve segmenten. Vooral distributeurs zien de druk op hun krappe marges licht afnemen. Over het algemeen genomen wordt verwacht dat de winstmarges van voedingsbedrijven in 2016 stabiel blijven. In het retail- en foodservicesegment is de concurrentie zeer groot en zijn bedrijven geneigd om onder de prijzen van hun concurrenten te gaan zitten in de hoop marktaandeel te winnen.
- Veel levensmiddelenbedrijven, in het bijzonder distributeurs, torsen een hoge schuldenlast maar worden door de kapitaalmarkten ondersteund omdat hun cashflow positief is. De financieringskosten stijgen echter naarmate de schuldgraad toeneemt. Er zijn veel fusies en overnames in de voedingsindustrie en dankzij het gunstige economische klimaat zijn de banken meestal bereid deze te ondersteunen. Private-equitybedrijven investeren zwaar in de foodsector.
- In de Amerikaanse voedingsindustrie worden facturen na gemiddeld 15 tot 60 dagen betaald, afhankelijk van de verkochte producten (bijvoorbeeld bederfelijke of verpakte producten). Het aantal gevallen van niet-betaling en insolventie is de afgelopen zes maanden stabiel gebleven, en voor de komende maanden wordt geen toename verwacht. Het recente hoge aantal fusies en overnames heeft geleid tot minder insolventies en verdere efficiëntieverbeteringen dankzij de synergie-effecten.
- Gezien de algemeen bevredigende situatie wat het kredietrisico betreft en gelet op de goede bedrijfsvooruitzichten blijft ons risicoacceptatiebeleid soepel ten aanzien van voedselproducenten en foodretailers in het algemeen. In het licht van de recente vogelgriep epidemie in de VS zijn we echter voorzichtiger bij de beoordeling van vleesbedrijven die door deze epidemie zouden kunnen worden getroffen. In het zuivelsegment houden we exportgerichte bedrijven nauwlettender in de gaten aangezien de export verzwakt is terwijl de binnenlandse vraag sterk blijft.

Vooruitzichten prestaties sectoren per land

Oktober 2015

	Landbouw	Automotive/ Transport	Chemie / Farmacie	Bouw / Bouw- materialen	Duurzame consumptiegoederen	Electronica / ICT	Financiële diensten
België							
Denemarken							
Duitsland							
Frankrijk							
Hongarije							
Ierland							
Italië							
Nederland							
Oostenrijk							
Polen							
Portugal							
Rusland							
Slowakije							
Spanje							
Tsjechië							
Turkije							
VK							
Zweden							
Zwitserland							
Brazilië							
Canada							
Mexico							
VS							
Australië							
China							
Hong Kong	N/A						
India							
Indonesië							
Japan							
Nieuw-Zeeland							
Singapore							
Taiwan	N/A						
Thailand							
VAE							

INHOUDSOPGAVE

UITGEREIDE RAPPORTEN

MARKTPRESTATIES IN EEN
OOGOPSLAG

MARKTPRESTATIES
IN EEN FLITS

MARKTPRESTATIES
IN EEN FLITS

OVERZICHTSTABEL

SECTORPRESTATIES

Voeding	Machines	Metaal	Papier	Diensten	Staal	Textiel

Uitstekend

Goed

Redelijk

Matig

Slecht

Sectorprestaties

Veranderingen sinds oktober 2015

Europa

Frankrijk

Duurzame consumptiegoederen

Verhoogd van matig naar redelijk

Het ondernemingsklimaat in de retailsector is verbeterd en de koopkracht van Franse huishoudens is gestegen. Het aantal kredietverzekeringsclaims is afgenomen.

Dienstensector

Verhoogd van matig naar redelijk

Het ondernemingsklimaat in de dienstensector is verbeterd en het aantal kredietverzekeringsclaims is afgenomen.

Italië

Duurzame consumptiegoederen

Verhoogd van redelijk naar goed

De verwachtingen voor de prestaties in het vierde kwartaal van 2015 zijn positief dankzij de verbetering van het consumentenvertrouwen en de bescheiden economische opleving in Italië. Het aantal kredietverzekeringsclaims blijft stabiel.

Dienstensector

Verhoogd van redelijk naar goed

De groeivoorzichten blijven stabiel en de resultaten in specifieke subsectoren, zoals het toerisme, zijn verbeterd. Het aantal kredietverzekeringsclaims blijft stabiel.

Transport

Verhoogd van matig naar redelijk

De sector heeft dit jaar tekenen van een opleving laten zien dankzij de lagere brandstofprijzen en lagere rente op leaseovereenkomsten. Verwacht wordt dat de transportsector zal profiteren van het huidige economische herstel.

Polen

Landbouw

Verhoogd van redelijk naar goed

De Poolse boeren zijn de problemen die voortvloeiden uit het Russische verbod op de invoer van levensmiddelen te boven gekomen.

Portugal

Chemie/Farmacie

Verlaagd van redelijk naar matig

In verschillende subsectoren is het betalingsgedrag dit jaar verslechterd.

Spanje

Bouw

Verhoogd van slecht naar matig

Na een jarenlange sterke krimp vertoont de sector eindelijk de eerste tekenen van een opleving als gevolg van het huidige economische herstel, buitenlandse investeringen en de terugkeer van het ondernemersvertrouwen. De aanleg van infrastructuur zal naar verwachting groeien dankzij de overheidsinvesteringen in spoor- en weginfrastructuur.

Zweden

Duurzame consumptiegoederen

Verhoogd van redelijk naar goed

Elektronica/ICT

Verhoogd van redelijk naar goed

Beide sectoren hebben het aantal insolventies zien dalen en de vooruitzichten blijven goed.

Amerikaans continent

Mexico

Elektronica/ICT

Verlaagd van redelijk naar matig

De dalende grondstofprijzen en de volatiele wisselkoers drukken op de prestaties van grote mijnbouwbedrijven, die zich genoodzaakt zien kostenbesparingen door te voeren en projecten te annuleren.

Azië/Oceanië

China

Metaal

Verlaagd van matig naar slecht

De sector heeft te lijden onder de sterk gedaalde grondstofprijzen, de huidige economische vertraging in eigen land en de overcapaciteit.

Hebt u deze Market Monitor met interesse gelezen? Kijkt u dan ook eens op onze website www.atradius.be. U vindt hier nog meer Atradiuspublicaties die zich richten op de mondiale economie, waaronder diepgaande landenrapporten, advies over creditmanagement en artikelen over actuele busnesstopics.

Actief op Twitter? Volg [@atradiusBEnl](https://twitter.com/atradiusBEnl) of zoek op [#marketmonitor](https://twitter.com/hashtag/marketmonitor) om up to date te blijven met de nieuwste versie.

Volg Atradius op Social Media

[atradiusbenl](https://twitter.com/atradiusbenl)

[atradius-belgie](https://www.linkedin.com/company/atradius-belgie)

[atradiusbenl](https://www.youtube.com/channel/UCatradiusbenl)

Atradius Credit Insurance NV
Jan van Gentstraat 1, bus 201-202
2000 Antwerpen
belgium@atradius.com

www.atradius.be